

Ulkomaankaupan vähittäinen vapautuminen

Kansainvälinen kauppa oli 1950-luvun puolivälissä vapautumassa säännöstelystä, joten myös Suomen piti varmistaa kauppapoliittiset etunsa osallistumalla vapaakaupan laajennukseen mutta pysyttelemällä samalla poliittisten blokkien ulkopuolella. Suomi oli liittynyt kansainväliseen tullien alentamista koskevaan GATT-sopimukseen, mutta sitä ei enää koettu riittäväksi. Vuonna 1957 perustettiin Helsinki-klubi helpottamaan monenkeskistä kauppaa OEEC-maiden kanssa.

Neuvostoliitto vastusti Suomen suoraa liittymistä tuon järjestön jäseneksi, sillä se miellettiin yhä Marshall-avun jatkajaksi ja sen myötä yhdeksi kylmän sodan alussa perustetuista läntisistä taistelujärjestöistä. Toisaalta Neuvostoliitolla ei olisi ollut etua Suomen liiallisesta painostamisesta, joten oli mahdollista jatkaa tasapainoilua idän ja lännen välillä. Helsinki-klubi takasi Suomelle tasavertaisen aseman eurooppalaisten OEEC-maiden kanssa.

Ulkomaankauppaa säädeltiin vuonna 1957 edelleen lisensseillä ja valuuttarajoituksilla. Suomen markka oli kuitenkin muutettu vapaasti vaihdettavaksi OEEC-maiden kanssa jo edellisenä vuonna. Kaupankäynti itäblokin kanssa sen sijaan pysyi pääasiassa vaihdantapohjalla ja nousi tuolloin ennätykselliseen 30 prosentin osuuteen koko ulkomaankaupasta. Suomen intressinä oli säilyttää pitkäaikaisiin sopimuksiin sidottu idänkauppa suunnilleen tuolla tasolla, mutta sen suhteellinen osuus alkoi laskea 1950-luvun loppuvuosina länsikaupan vapautumisen myötä.

Ulkomaankaupan vapauttamista Helsinki-klubin puitteissa helpotettiin syksyllä 1957 toimeenpannulla markan 39 prosentin devalvaatiolla. Noin suurella valuutan arvon heikennyksellä mahdollistettiin vapaakaupan ulottaminen lähes 80 prosenttiin Länsi-Euroopasta tapahtuneesta tuonnista, mutta ongelmaksi tuli kotimaisen inflaation kiihtyminen monine sisäpoliittisesti haitallisine seurauksineen.

Lähteinä mm: Olavi Munkki, "Helsingin klubista Fineftaan" teoksessa Lauri Haataja (toim.), Suomen ulkomaankauppapolitiikka (1978), s. 59 - 86; Tapani Paavonen, Suomalaisen protektionismin viimeinen vaihe (1998), s. 171-198; Erkki Pihkala, "Ulkomaankauppa ja ulkomaiset maksusuhteet" teoksessa Suomen taloushistoria 2 (1982), s. 370 - 379; Jukka Seppinen, Suomen Efta-ratkaisu yöpakkasten ja noottikriisin välissä (1997), s. 47 - 63; Jukka Seppinen, Urho Kekkonen, Suomen johtaja (2004), s. 280 - 283; Juhani Suomi, Kriisien aika (1992), s. 284 - 300.